

Партийжи-политиктиг ажалды ажал-агый сорулгалары-биле холбаштырар

Бездеге партийжи-политиктиг ажалдык дөңсөөлөрүндө, ол ажалды ажал-агый сорулгалары шийттирилери-биле сырый харылаштырары СЭКП ТК-ның сентябрь Пленуму көдөңгө бүтү партиа организацияларында негез.

Сөөлү үедө СЭКП-ниң Эронн райокому көдөңгө ажал-инчиликтерин ортузуна агитация ажалын ажалдык сорулгалары-биле холбаштырар тазы-биле ботту ажалдылар чоруткан. Районда 10 агитколлективтер бар. Олар 118 агитаторларын, Партиа райокому бо чылдык эгезинден бээр түс-түс черлерге агитаторларын сурвалдык чөвүлө хурадаларына 4 удаа чоруткан. Ажал агитация ажалын ажалдык сорулгаларына база шу чорударынын артыларында болган хевирлериниң тазы-биле сурвалдылар болууза.

Мурунда чылдарда районнуң ажалын чорутканын ортузуна агитас-массалык ажалдык чүлө шый-бир ажал-агый болган политиктиг кампаниялар үеде чүтээр чорутуура турган, а уругучу ажалдык агитколлективтер ховар болуп келген. Ажитаторлар млытгы шийттирилген турган. Оң жуурунда агитация ажалын ажалдык барымдаалар эргейлээр, ону ажалдык хун-бүрү фактылары-биле холбаштырар чорутканын фактылары кой турган.

Ам ол четпестер уузутканын турар. Ажитаторлар политиктиг билдир тазы-биле ажалдык ажалдык шийттирилген. Бо ажалды млытгы көдө интеллигенцияны-башкаларын, көдө ажал-агый тусвай эргейлери кириштирилген. Дуржуулу агитаторлар-колхозу коммунистер болган комсомолчулар колхоз бүдүргөсүндө түс-түс үчүстөрүндө таарыштыр тургустуура.

Амгы үедө аде тургустунган агитация ажалын ботуучу өкү түрүлени берип турар. «Сталынчы орук» көдө ажал-агый артелинде 15 агитаторлар агитколлективтер бар. Мынд агитаторлар колхозчуларынын ажалын, чуртаган турар черлеринде уругучу берип, боттары мурунчы тараа-жыларынын, млытгыны болган туугу-жуларынын дуржууларынын өөренип ан, ону өскө колхозчулары иштеринде, чер-черге бөдөөлөрүн болган солун ноумчуларынын доктамаал чорудун турарлар. Мынгалы агитаторлар Ч. Дамбы, Самбы, Айдым-биле болган Кан-Хөө олардын колхозчулары-биле бөдөөлөрү онза солун болуп келген. Орталык болган районнуң, колхоз бүдүргөсүндө түс-түс үчүстөрүндө ажалдык ажалын ажалдык чикеттери-биле холбаштырар тайылбыр ажалын олар чорудуп турарлар.

Ажитаторларын агитация ажалын организаци болган мобилизация шийттирилген болуп келген. Ажал-агыйн күрүнө планнарын ол колхозтуң бо чылдык чедишкенин күрүсиди турары болза, мында агитколлективтер ажалын боттут түрүлени болуп. Колхоз үскө тарылынын кыска хуусада, агротехниктиг чуртунар баулар чоруткан. Тарааның чылгы ажалдык ажалын өскө чорутуура. Колхозчулар күсү күтүт ажалды ажалын организаци киргеш, тараа көдөңгө сентябрь 20-де дооскан. Ажал ажал дүжүдүңгө хевирленин тазы-биле районда дээр колхозтарын бирөөн ол болган. Колхозтуң вежигүннери күш-хүтүңү санына 2,5 килограммдан эвөөт эвөс тарааны үлөжир деп турар. Колхоз ногаа култураларын бо чылдык өгөшчө тараан. Ажал дүжүдүңгө тазы-биле районда бирги черги эвөөт. Мал чөмчөгү бөлөткөсүндө планын 100,5 хуу күрүсидиген. Туугу бригадалык бо чылдык чурталганын 15 чад бажынырын ажалдык киргеш. Мал бажын өсүтүрүндө бүтү чүтүңнөр айы-биле планы чедишкенин күрүсидиген болган мал ажалын продукттуу колхозу-биле бөөр.

Колхозтарда коммунистерниң авангарды ролу өскө. «Коммунисте орук» колхозтуң партиа организаци (секретары эш Бадары) коммунистерниң күшү колхоз бүдүргөсүндө түс-түс үчүстөрүндө таарыштыр тургустуура. Коммунистер күш-ажалды боттарынын мурунчы чорун өргөтүшүлөө, социалистик чарыктын организацилары болуп келгенер. Хову ажалын бригаданы эш Арачыга дүжүт ажалды ажалын колхозчу-

ларын эки организацилап, тараа көдөңгө сентябрь 15-те доозары, МТС-тиң ажалдык бергени дээр натура телевириң сентябрь 5-те бүрүн жүдөдүрүң хандырган. Илек фермазын эргейледи эш Шожууча, кой фермазын эргейледи эш Шижэе олар млытгыны күш-ажалын үлөгөрүлг организацилап турарлар. Мал чөмчөгү бөлөткөсүндө млытгыны боттары эки кириштирген. Оң ажалды колхоз ситен бөлөткөсүндө планын чогуру үеинде 100,2 хуу күрүсиди аргалык болган. Партиа организацилап партиа хурадаларына колхозтуң бүдүргө үчүстөрүндө ажалдык-хевирин байдыктын дугайын агитас-массалык ажалдык-биле холбаштыр чурталганын турар.

Мурунчыларынын хурадалык өсүрүн болган оларын дуржуулары иштеринде партиа организацилап сонуруган турар. Бүтү-вөдөңгө көдө ажал-агый дөңсөөлөрүндө ол колхозтан койжу эш Эрин, тараажы эш Шоолын, колхоз даргазы эш Шойжун олар чораннар. Олар анда чораш көргөн чүдөдүрүң дугайын, мынгалы Совет Эвеледиген көдө ажал-агыйнын мурунчыларынын байлак дуржууларынын дугайын колхозчуларын үлөгүт тайылбырлап берип турарлар. Ол колхозтуң ботуучу мурунчыларынын хурадалык өсүтүрү.

Чөөлөт чаа СЭКП райокомунуң бөрөү районга көсү агитацияны улам өскөдүрүң ажалын чурталганын. Ол дугайында үндүргөн шийттирилген күрүсиди район контролдуң турар. Амгы үедө Хараал үлөгүрүлгө, «Кызык сымдык» колхозта хова солуннар эки ажалдык турарлар.

СЭКП райокому лекция пропагандазын өскөдүрүңгө киргезгенин салган. Райокомунуң чынында 12 кижини составта агитколлективтер бөдүрү бар. Лекция ноумчуларынын районнуң ботуучу ажалдык-биле холбаштырар турар. Илеткелериниң артында эштер Саваа, Чымы, Оолак, Ламжап ажал эки ажалдык турарын дөңсөөлөрү чүтүлө.

Партийжи-политиктиг ажалын районнуң ажал-агый, култура тургустуу-нуунуң сорулгаларын чедишкенин күрүсиди дээр демиселче угаандырын келгенин ажалды, —район бо чылдык улау ажал-агыйнын күрүнө планнарын чедишкенин күрүсиди турар. Ситен бөлөткөсүндө 100,5 хуу, ситен салыктын 102,6 хуу күрүсидиген. Тарааны күсү ажалды ажалын сентябрь 20-де доозула. Күрүсиде көдө ажал-агый продукттарынын дуржууларынын планын күрүсиди турар. Амгы үедө мал ажалдык ажалын бөлөткөсүндө күрүсиди бөдүрү эки ажалдык турар. «Сталынчы орук», «Коммунисте орук» колхозтар бо чылдык мал ажалын немелде туугуларынын планын чедишкенин күрүсиди.

Ичкыла-даа районда агитас-массалык ажалды улауруда бүрү-биле бир дески өскөдүрүң берген эвөөн ол эвөс. Четпестерин фактылары ам-даа бар. Чижэе, «Чаа орук», «Кызык сымдык» колхозтарынын болган районнуң партиа эге организациларынын агитколлективтериниң ажалды өскөдүрүң. Районнуң партиа организацилап (секретары эш Дүтөр) салгы ажалдыкларынын ортузуна агитас-массалык ажалды кошканын, социалистик чарыктын организацилап. Мында «Кооператор» деп хана солун чыл эгезинден бээр чүлө 2 удаа үнгөн.

СЭКП райокомунуң чылдык ажалдыкларында агитация ажалын чедир үлөгөс, ол ажалды башкалары чүлө пропаганда болган агитация колхозунуң хевир кылдыр көрү фактылар бар.

Сорулал болза, ажалдык чоннарын ортузуна партийжи-политиктиг ажалды негезинде чогуру денелени чедир көдүрүн, агитас-массалык ажалды четпестерин уугуларыныче партийжи ажалдык болган коммунист бүрү-биле киргезгенин угаандыры болуп. Кайда-ла масса-политиктиг ажалды эки тургустунган болду, мында ажал-агый чедишкенин шийттирилген турарын утуп болбас ужурулу.

Д. ЧАМЗЫРАЙ,
СЭКП Эронн райокомунуң пропаганда болган агитация калдыкын эргейледи.

Кичээгенин—тудуг ажалынче

Колхозтар тудуунуң доктамаал бригадаларын ажалын күрүсидигер, оң ажалдыкларыны өскө ажалдык чарыктырар-бөс болган күш-ажалды кылды шийдээр колхозчуларынын 35 хуууну тудугта кириштирер дугайында Тыва область Советиниң VIII сессиязынын шийттирин Чая-Хед районнуң Модохов аттыг колхозу каржы-биле үрөп, тудуг планын чылдык-на күрүсиди турар.

Сентябрь айның төңүзүңгө чедир 20 чуртталга бажынырын ажалдык колхоз деп планнап турган болза-даа, кылхоз ону күрүсиди. Эрткен чылда шала кылдыкын 10 ажы чуртталга бажынырында чүлө 7 бажын четче эвөс ажалдык кирген. Бо чылдык тудуунуң планында кирдиген мал ажалын, бүдүргө болган култура-амыдыларын тудугтарынын деп кезин күрүсидиген. Ини чыл бүрү-биле ханаларын тугулап каан 10 чуртталга бажынырын дөңсөөлөрү, малалары, ажалды, солчалар чок болган-биле ажалдык кирбөөн.

Колхоз баштаар чери тудугта ажалдык-бура чөс хире колхозчуларынын ажалдык-бура, колхозчуларынын ниити хура-

далына бадылаткан. Ини-даа болза, хевир кырында тудугта чөс хире кижилер бар. Оларын хей кезин ажалдык дүшпө үчүп, күш-ажалдык сагыла-чурмуун үрөп турарлар. Тудугчуларынын хей кезин өскө ажалдык чарыктынын турарында болган шийдээр бригадалык бригаданы эш. Мынгалы ажалды багай организацилап тудуг планы күрүсиди турар.

Колхоз июнь айында иштер пилорама салдып алган. Ону кылдып билдир кижилер колхозта бар турбузе, пилорама салдык шийттирилген хевир чылдар. Мынгалы чоруктуң узамдынын тудугта өң чумула хевирлениң дилген иш материал чөс. Ичкылап мыла хей бажынырын рама-лары, хаалгалары кылдымай турар.

Колхоз даргазы эш А. Тархай, партиа эге организацилап секретары эш М. Шаровин тудуг ажалын өскөдүрүң салдып турарлар.

Ам сорулал болза, тудуг бригадалык составын четчелер, ону транспорт болган чөсөк-хевирлениң-биле бүрүн хандырган, тудуг ажалын күрүнө тежи-биле чорудары иштерин турар.

В. НОРБА.

Чадаананың дуржулга станциясында

Чадаананың дуржулга станциясында кат-чымитиг эки сад өзүп турар. Мында ажалдык, сивалар болган шийттирилген үчүп турар. Бо чылдык 2 гектар шийдө чад дүштерин омурткан. Бистиге ажалдык колхозтары оон тарымы кат-чымитиг үчүтүрүң ан, боттарына чедишкенин өсүрүң ап болуп.

Чурукта: салгы ажалдыкчылары М. Өмүт-Саар биле А. Түлүш кат-чымитери ажал ап турарлары.

Фото С. Феоктистову.

Совет кижилерниң күженишкенин эки түднелдери

Хойжунун чедишкени

Константин Бугалай дөрт чыл дургузунда колхозтуң хойжу болуп ажалдык келген. Эң баштай ол 150 баш төрүтү хой кулаан алган. Малдын чаш төлүн чылдык-на чидирг чок мени ап келгенин түднелди өм оң казарган хойу 717 баш четкен. Бо чылдык 311 хойлардан 341 баш хураганарын камгалап алган.

Оң хойлары чылдык кайы-даа эргилдеринде олар ажалдык турган. Хойларынын денелден эки. Бугалайнын кышын үеде хой оларды чери Калбак-Кышын 2000 га шөлүгү дөңгө ховуу болду. Ол олардын чөтүр ангы-ангы үчүстөрүна планнай түрү хураган. Хойларынын күштүг турар үеи ноябрь, декабрь, январь айларда өң-өс ыраа 8—10 километр оларды, февраль, март айларда 5—7 километр черлерге, казан хой оолдун турар үеде аал доданы дескандар оларды турар. Оон ажалын чынында доктас кара суг бар. Хойларын оон сугтары ап турар.

Эш Бугалайнын өг-булган чарык чылда 819 күш-хүннерин ажалдык алган. Ол Кызыл районнуң «Тилекеге» колхозунуң эң өскө хойжуу болуп турар.

К. ОНГА.

64 харлыг тудугжу

Донгак Салыгын Чөөн-Хемчик районнуң «Большевик» көдө ажал-агый артелинин кижигүңгө кирери билек ону колхозтуң тудугчулуңа кирген.

Салыгын ирениң хары 64 четсе-даа, оон меге шыраак холлары күш-ажалдык чадчыгып өрөнгөн. Ол ирениң ажалды артелинин, эрөс калпайган ажалды оон-жыларды артка ажы. Хары-даа ону мурунчы күш-ажалды өскө чүтүлүлөрү үлөгөр болуп турар. «Большевик» колхозтуң төүндө Салыгын ирениң күшү кирбейн барбаан чурталганын, култура-амыдыларын чырык, бөдөс бажыныры ховар. Мынгалы клуб, ясли, кижилер эменгезин бажын, чеди чыл шөлөк, иштер, библиотекта, тараа складта дөң өскө бажынырынын тудугта иштерин.

КОЛХОЗТУҢ ЧЕДИШКИННЕРИ

Биче күштүг «Малчын», «Баян-Хем» колхозтар улау күштүг көдө ажал-агый артели кылдыр каттышка-ла үр болбаан. «Баян-Хем» колхоз Кызыл районнуң каттышкан улау колхозтарынын бирөөн болуп турар. Колхоз бо чылдык Совет Тываның 10 чыл оюнга уткуштур ажал-агый тазы-биле эвөөн улау чедишкенин улау ужурулу турар.

Колхоз мал өсүрүңүндө күрүнө планын бо чылдык октябрь 1-де иштинде-биле 136 хуу, оң иштинде ине малдын—108,5 хуу, чылдык—109 хуу, хойжуу—138 хуу, өшкүлү—113 хуу, хананын—154 хуу, ажалды куштарынын—179 хуу күрүсиди. База күрүсиди эң, саржа дуржууларынын планы октябрь 1-де бүрүн күрүсидиген. Мал ажалын мурунчылары көүлөдөн. Мынгалы С. Лапчор, М. Манчалай, С. Тарыны оларын каларын турар малдын денелден эки, малдын чаш төлүн чыл бүрү-де мени өсүрүң турарлар. Колхоз мал чөмчөгү бөлөткөсүндө планын сентябрь айы бүрүн күрүсиди.

Бо чылдык чурталганын 13 бажынырын тудар планын турган, хевир кырында 10 бажынырын тудуун доозуп турар. Оон ангыда шийдээр Баян-Хемга турган 17 бажынырын көүлөдүргө турган. Ам ол бажынырын колхозчулар чурттап турар. Туугу бригадалык (бригаданы эш Топун-оол) алган хурадалык эки күрүсиди турар. Артка 3 чуртталга бажынырын тудуун база мал ажалын септелгенин октябрь айда доозар деп сорулал салган.

СЭКП ТК-нын февраль-март Пленумун төңүтүт доктааларын күрүсиди-

киришкен. Колхозчу сууруң четкелден-кири дөң ап-сеткелди ажалдык, колхозтуң мурунчы тудугчу деп мактыгынын турар.

Мурунчы тудугчу Донгак Салыгын үлөгөрү-биле колхозтуң тудуг бригадалык кижигүңгө бо чылдык тудуунуң планын чедишкенин күрүсиди болган шийдээр дашкаар электир станциянын, далаа дөңсөөлөрү, дөрт өрөк колхоз конторанын тудугтары октябрь 11-де ажалдык кирген турарын хураган алган, күженишкенин ажалдык турарлар.

Донгак Салыгын чыл эгезинде август айга чедир 420 ажы күш-хүннерин ажалдык алган база колхоз баштаар черинден өргөштү шийдээр ап турар болган 1953 чылда СЭКП Тыва облусунун база өскөдүрүң хундулуг бичи-биле шийдээр. Ол иштинде, суу Советиниң депулатыга 2 удаа сонгустуу.

Д. СЮРЮН-ООЛ.

Колхозтуң шалыпчызы

Колхоз баштаар чери Ховалыг Дамбын чысык чер сугтарыламында ажалдык кылдыр хураган. Ажалдык ажалды өң-өс берге болган улау күш негетин турган.

Апрель айдан эгезин, ол ажалдык кирген, кыска хуусада 100 гектар черин бөдөс агротехниктиг арга баулар сугтары дооскан. Оң сонда тарааның чылгы сугтарыламында кирин, 100 гектар тарааны үш удаа сугтарган.

Эш Х. Дамбынын сугтарган тарааның дүжүдү өскө сугтарыларынын сугтарган тараанында бөдөс дүжүтү болуп, гектар бүдүргө-не ортумак-биле 17 центнер дүжүтү алган.

Ол ам көкбайдан тарааны шаңче сөөртүр ажалды база үчүтүлүшүн чөска чорудуп, бир хууде ийи ажалды кылды ажалын күрүсиди турар. Эш Дамбы бо чылдык август айдан бээр 612 күш-хүнүн ажалды алган болган Сүт-Халк району Жданов аттыг колхозтуң шалыктын колхозчуу болуп турар.

К. ДОРЖУ.

СОВЕТ ТЫВАНЫҢ 10 ЧЫЛ ОЮНГА УТКУШТУР

Тываның профэвилелдери он чылдар дургузунда

Совет профэвилелдер ажалдыкларын болган албан-халкчыларын бүтү профессионалдык каттыштырын турар. Профессионалдык ажалдык коммунисттик шийдээр болуп хурадалык күрүсиди, совет ниитилел болган күрүнө тургузуун улам бичыгаар демиселче иштерин кириштирарлар. Олар болза, улау ажал-агыйнын планынын күрүсиди дээр демиселче ажалдыкларын болган албан-халкчыларын организацилап, ажалдык чоннарын материалдык чагай ажалдыкларын болган културалык денелениң өскөсөк чок келдүрүшүлүүнү дугайында, оларын медреселин, политиктиг болган күш-ажалды иштерин бөдөөлөрү дугайында доктамаал салгы салгып, ажалдык чоннарын коммунисттик ажалдыкларын тазы-биле ажалды калбартып турарлар.

1944 чылда Совет Эвилелинч составында Тываның каттыштып киргени болза, тыва уластуң ажалдыкларын төңүтү болган аң өөрүңүчү болууну болган. Оон бээр Тываның социалистик чарыктын, экономиканын болган национал културалык хевирлениң дүрүдөдүрүңгө чыгып ажалдык ажалдыкларын Тываның ажалдык чоннары областын 10 чыл болган байырамында ажал-агый, култура тургузушкунуун тазы-биле улау чедишкенин улау ужурун турар. Социалистик чарыктын хевирлениң иштерин кириштирар, Тыва автономнуң областын профэвилелдер организацилары улам бичыккан болган боттарынын хурадалык өсүрүн.

ССРЭ-ниң составында Тыва Арат Республиканын каттыштып кирериниң мурунда Тывага чүлө чыгыс профэвилел турган. Анда ажалдыклар болган албан-халкчылар бүдүргө ажалдыкларын иштерин чөска каттышкан турган. Совет Эвилелинч составында Тыванын каттыштып киргенин сонда областа профэвилелдер организациларынын тургузуу ССРЭ-ниң профэвилелдерин организацилап ирениң дүжүдү баулар чарыктын. Ам областа профэвилелдерин 3 обкомлары — күрүнө албан черлерин ажалдыкларынын профэвилел обкому, көдө ажал-агый болган бөлөткө ажалдыкларын профэвилел обкому база өвүт металлургияны ажалдыкларынын профэвилел обкому ажалдык турар. Оларнын ажалдык каттыштырын турар областын профэвилелдер чөвүлөп турар.

Коммунисттик партианың болган Совет чөвүлөт хун-бүрү дузалыктын ажалдык областын үлөгү болган көдө ажал-агый дүрүн тежишп сайыраган. Оон-биле чергелештир ажалдыкларын болган албан-халкчыларын, оң иштинде профэвилел кижигүңгө саны өскө. 1944 чылда ажалдык болган албан-халкчы кижилерин саны 5507, а оң иштинде профэвилел кижигүңгө 3760 кижилер турган. Ам ажалдыкларын болган албан-халкчыларын саны 20 муң ажыг кижилер болуп турар болган оң иштинде профэвилелдер кижигүңгө 16 муң четкен. Бир эвөс 1944 чылда профэвилелдин 27 чер-чер комитеттери турган болза, ам 550 профэвилел комитеттери бар аларган.

Улау ажал-агыйнын яны-бүрү ажалдыкларын айы-биле ажалдыкларын саны өскө. Мынгалы күрүнө албан черлерин ажалдыклары 2916 кижилер турган 10910 четкен. Көдө ажал-агыйга 636 ажалдыклар турган, ам 4585 кижилер аларган. Үлөгүргө 1955 ажалдыклар турган, ам 3831 кижилер.

Областын ажалдык чоннарын политиктиг болган културалык денелени бөдөөлөр тазы-биле партиа организациларына чер-черин профэвилел комитеттери хун-бүрү дузалык, марксизм-ленинизм теориянын өөренир тазы-биле профэвилел кижигүңгө негезинде улаулары, ажалдык массаларын ортузуна хун-бүрү ажалдыкларын болган култур-массалык ажалдыкларын чорудуп турар.

Областын профессионалдык ажалдык култур-массалык ажалдыклар улау хевирин чарылган келген. Профэвилелдин тазы-биле култур-массалык хевирлерге 2893400 рубль чарылдыган. Профэвилелдерин эргезинде 1 култура бажыны, 25 клубтар, 30 кымыл булдунар, 57 библиотекалар бар. Култура албан черлери масса-политиктиг болган култур-массалык ажалдыкларын млытгы сууру болу бергенер. Ол ажалдыкларын иштерин денелени бөдөөлөр. Клубтарда болган кымыл булдунарда теориянын, ниити эртем-билигин болган техниканы яны-бүрү темаларына лекциялар ноумчулары, иштерин уругучу ноумчуларын турар болу берген, уран-чүдүлү хей-хей бөлүмнери ажалдык турар. Уран-чүдү бөлүмнери ажалдыкларын профэвилелдери 670 муң рублди чарылган.

Күш-култура хевирлениңе областын профэвилел организацилары чыл санында хей хевирин ап турар. Бо чылдык 65 муң рублди алган. Профэвилелдеринде спорттуң эки-тура ниитилелери 3000 ажыг күш-култураларын каттыштырар турар. Оларнын спорт маргдаларына киржилген иштерин.

Совет чалаа ажалдык чоннарын калдыкларын болган иштерин ажалдыкларынга ажалдыкларын чыл-бүрү өсүрүң турар. Областын профэвилел организацилары 1944 чылдан

бээр курорттарга 2668 кижини өмөткөн болган 508 кижини дыштаныга бичыкларынга дыштандырган. Анда 1580 муң рубль чарылдыган. Чүлө сөөлү беш чылда болган иштерге 6160800 рубль, дүр үеде ажалдык ажалдык чидирген кижилерге 7351900 рубль дузалыктын берген. Совет күрүсиди уругулар дугайында салгы салгынынын бистиге областан көрүң бээр. Бистиге областын профэвилел организациларынын тазы-биле эрткен 10 чылдык дургузунда 4365 пионерлер чылгы лагерлерге шийдирган. Чүлө бо чылдык 817 уругулар пионер лагерлеринге дыштандыган. Ажалдык чоннары материалдык болган културалык ажалдыкларын улам өскөдүрүңгө улаулар чорутуура өскө хевирлени хейт-биле санап болур.

Областын социалистик чарыктын тежишп дүрүдөдүрүң дөң социалистик чарыктын организациларына профэвилелдер организациларынын ролу өскө. Ажал-агый планнарын чедишкенин күрүсиди хандырын турар улау бүдүргөдери, колхозтар болган колхозтар, МТС-тер бистиге областа бар. Улау ажал-агыйнын ажалдыкларын боттарынын социалистик хурадаларын үлөгөрүң күрүсиди турар шийттирилген өскө. Профэвилелдер обкомларынын иштерин келгени баулар социалистик чарыктын мурунчыларынын ажалдыкларын Хурадалык самбегезинде кириштирар. Сыстыг-Хемниң млы ажал-агыйнда Маалы Быштал-оол, Сарыгдар Лапзы, Соян Тамбил, култура эргезинде типографиянда паракчы Тазев, иштеринде мастери Чыпайлы оларнын болган өскө-даа күш-ажалдык мастерлерин аттары областа билдирг аларган. Бо чылдык бирги чарыктын социалистик чарыкка 13294 кижилер кирген.

Областын профэвилелдер чөвүлөп болган профэвилелдерин обкомлары чарыктын түднелин квартал санында үндүрүп турар. Хараал бүдүргөсү, областын култура эргезинде типографияны, Кызыл автотранспорт конторын, Бич-Хем МТС, Улау-Хем районда «УТКА-ның 25 чыл» сөвөк бо чылдык бирги чарыктын бүдүргө планын чедишкенин күрүсиди. Чарыктын тилекчилери болган дээр оларга түс-түс профэвилел обкомларынын президиумуны шийдир кымыл тустарын тывыска.

Профэвилелдерин чер-чер комитеттери боттарынын организаци-массалык ажалдыкларын эвөө ажалдык, колхозтарын бүдүргө болган хей-ниити ажалдыкларынга иштерин кириштирар, профэвилелдер хурадаларын болган бүдүргө чөвүлө хурадаларын уругучу чылдыкларын, профэвилел активинде даянып ажалдыкларын, боттарынын болган үстүк организаци шийттирилген күрүсиди организацилап турарлар. Күрүнө бажынырын областа конторанында, областын култура эргезинде типографиянда болган Хараал улау тургустуу профэвилел комитеттери (даргалары эштер Морозов, Сорочкин, Суханов) эки ажалдык келгенер.

Областын профэвилел организацилары күш-ажалдык төдөгезин болган камгалактын ажалдыкларынга ажалдык чоннарын эрге-ажалдык болган совет хой-ажалдыкларын камгалап турарлар.

Оон-биле чергелештир областын

Марксизм-ленинизмни өөренип турарларга дузаламчы

Марксизм-ленинизм аңгылар болгаш аңгы демиселиниң дугайында

Аңгыларның болгаш аңгы демиселиниң марксизм-ленинчи теориясы бола, төгүтү материалчы ёзу-биле көөрүнүч өң чугула чарылаб кезе болур. Пролетар диктатуразының төөгүтү эрежок чугулазының дугайында ол теориядан үнүп турар уугу түндөз бола, марксизм-ленинизмди кол утканылар болур.

Марксизм-ленинчи теория нийтилед хөгжүдөзүнүн хоойлуларын, пролетар революцияны болгаш коммунизмин тилдигенин хоойлуларын тода көөрүдө азычын аңгыны чепсеглээн. Аңгы

Аңгы демисели — аңгылыг нийтиледдиң хөгжүдөзүнүн хоойлузу

Хөй-хөй чүс чылдарың дүргүзүндө даргазың аңгылар даргалыкка уугу демисели чорудуп келген. Мында да В. И. Ленинниң айтканы-биле аңгылар, даргалык аңгыларны болгаш оларның идеологияны кезеде чедип аңгылап турган кол чүсүн болза, с... (а) мөчүдөдиги чыдаганынын билги алыры; (б) нийтиледдиң социализмге чедир хөгжүдөзүн билги алыры; (ү) социализмни буттандырынын чогадычы аңгы болур аңгы демисели билги алыры болуп турган. (Чог., т. 5, арын 300).

Чугула марксизм-ленинзм мөчүдөдиги уугу турар чыдаганынын болгаш болууну өлүмүчө чылаш чок бар чыдар капитализмниң хөгжүдөзүнүн дүрүм ёзулар болушунууну эртемин тайыбын берген. Кижилерниң «чаагыр» хуу-салымын ужурунда нийтилед аңгыларга чарып дээр дугайында реалдык буржуаз теорияны сойгаан илеретпеш, марксизм аңгыларны бар болуп турары чүгө нийтилед бидүрүдөгү хөгжүдөзүнүн тодаргай төөгүтү чалаалары-биле холбашканын бүрүени көргүскөн. Аңгылар мөчөгөн-биле турбас,—олар бидүрүдөгү чепсеглээн хөгжүдөзүнүн хуу өңчүтү тыткын келгенге-биле тургустунган; аңгылар мурунча оларның тыткын келген ишкан, шак ыңчаар чылаш чок чедирер.

Аңгылар дээр, нийтилед бидүрүдөгү хөгжүдөзүнүн хандык-бир төөгүтү системала да буттарының эжелеп турар чегини талам-биле, бидүрүдөгү чепсеглээн хөгжүдөзүнүн буттарының хамаарылганын талам-биле, нийтиледдиң байланышканын уугу алыр арганынын талам-биле бут-буттарындан мыгалап турар кижилерниң уугу болуктери болур деп Ленин айткан.

Нийтиледдиң өжөнөшкөк аңгыларга чары бөрүнниң чылаш чок болуп чүгүтү болза, аңгыларны аразында эпеш чок демисел болган. Күрүне болза, тергилеңчи аңгының даргалык аңгыларны болгаш оларны херектиг политиктиг организацияны болуп тыткын келген. Тергилеңчи аңгылар күрүне эрге-чаргырааның дузаы-биле буттарының тергилеңчи шыгалган артырары болгаш бажыдарын орадыжыр. Даргалык аңгыларны амырал байдалдары мөчүтүчү аңгыларны тергилеңчи уугулап чок шыгырыча оларны абдалар. Ол эпеш чок демисел нийтилед амыралдык бугу талаларын шыва амыр болгаш аңгы нийтиледдиң—хуу элээр, феодалдыг, капиталисттиг нийтилед-

Пролетариат диктатуразының дугайында өөредиг — марксизм-ленинизмде кол чүүл

Маркс биле Энгельсдиң мөчөгөн сөүлдө Барың Германияның социалисттик партияларының оппортунисттик баштыкчылары, а оларны соон дарып орус «экономистер», меншиктер болгаш еске-да оппортунистер марксизмни хажыдарың, өң бугу революстук утканыларын үндүрүзүр орадыжыларын, Марксизм өөредиги аразында калбаа-биле хажыдарың эскерткери чоруда бергенер. Реформисттер аңгыларның калы азыдажылганын идеяны, капитализмниң социализмге «тайбың шилчиргени» теорияны суртаадымышаан, эпеш чок аңгы демиселиниң марксизм теориясындан эскерилгичи ёзу-биле ойтап турганар. Марксизмниң өөредиги кол чүдүдөн—социалисттик революцияны болгаш пролетариат диктатуразының идеясындан ойталган, революстук теорияны болгаш пролетариаттың дайынчы революстук партияның ролюнү азык-дузанын буруулаш көрүшкөн, оппортунистер азычын аңгыны чепсег чок артырарын, өң демиселге эвергилини болгаш күөл-соруун суурадырын орадыжын турган.

Аңгы байдалдарда марксизм-ленинизмге өжөнөшкөк ол теорияны азычын чоннарны өң каржи дайынылар—барың социалисттер суртаалдан турарлар. Азычын аңгының демократиянын болгаш социализмниң эрге-ажыктарының ол сатымыкчылары аңгы демиселиниң, пролетар революцияны болгаш пролетариат диктатуразының дугайында марксизм өөредиги азык-биле уурадын турар. Чеге-аңгы лейбористерниң баштыны Э. Сталин 1949 чылдың апрельде Глазгода лейбористтер организацияның хураалына чүве чугулаш турган, коммунистер «ажыкчыларны капиталисттерни тергилеңчилден хостаарың көчөгөн» мөчөгөн... дээр оларны көөр хөңгүм чок деп мөчөгөн. Лейборизмниң еске база бир суурадыгы азыдажылганы, социализмге интер-

национал деп дээр организацияны баштыны Морган Филлипс—аңгы лейбористтер «марксизмни болгаш аңгы демиселини бугу хевирлерин болгаш илереткенин» нийтилерин буруу шапканыр» деп азык-биле мөчөгөн.

В. И. Ленин болгаш И. В. Сталин оппортунист-биле эпеш чок демиселге аңгы демиселиниң марксизм теорияны камгалар алганар база империализмни болгаш пролетар революцияларының үеиниң чаз байдалдарыга таярыштыр оуу улам ылай хөгжүткөнөр. Марксизмге эскерилгич болуп реформизмни сойгалган илеретпеш, Ленин биле Сталин пролетариат диктатуразы чалап алырыга болгаш социализмниң тилдигенин эпеш чок аңгы демиселиниң чылаш чөгүн бугу тала-биле үндөзгөнөр.

Марксизм-ленинизм азычын аңгыны демиселиниң бугу хевирлерин өөредирине, кезек-чамды экономиктиг негеделер болгаш реформалар дээр демисели үндөзүн эрге-ажыктар дээр, политиктиг эрге-чаргыраң чалап алыры дээр демисел-биле тын холбаштыры билгирине өөредип турар. Пролетариаттың капиталисттик куламышканын ууткаарыга болгаш социализмни тургузарыга дузалар кол, шилчиргич чүдө болза, социалисттик революция, пролетариат диктатуразың тургузары болурун марксизм-ленинизм маргыс чола бүрүдүп көргүскөн.

Аңгы демиселиниң марксизм теориясы пролетариат диктатуразының идеяны болгаш чарылаб харылашкан. «Марксизм дээр, чүгө аңгыларның демиселин хуузон көөрүр пролетариат диктатуразың хуузон көөрүнө чедир негеделер турар кижиле ол болур. Марксизмниң бугу өөр биче (харын уугу-даа) буржуулан эң ханы мыгала мыда»,—деп В. И. Ленин бижээн (Чог., т. 25, арын 384).

В. И. Ленин пролетариаттың гегемонияның идеяны, өң элестелериниң

дугайында, пролетариаттың аңгы демиселиниң стратегияны болгаш тактиказын дугайында, өң революстук партияның ужу-дузалының дугайында айтыртың пролетариат диктатуразының дугайында айтыртың биле үндөз харылашкы кылдыр ажылдап кылган. В. И. Ленин болза, коммунисттик партияны—нийтилед хөгжүдөзүнүн хоойлуларын билги-биле чепсеглээн, буржуазияга болгаш азычын аңгыны бугу дайыныны эпеш чок чаз хевирин партиянының, социал революцияны болгаш пролетариат диктатуразының партияның үндөзлөгөн болгаш баштыңың чорал. Коммунисттик партияның удуруталам-биле бистин чүрүтүстүн азычын аңгыны болгаш күш-ажыкчы тараачылары пролетариат диктатуразы, Советтерниң эрге-чаргыраңын тургузар болгаш коммунизмни тургузар дээр демиселге бугу-делегей төөгүтү тилдигелери чедип алганар.

Пролетариат диктатуразының дугайында Марксизм өөредиги чаз революстук дүржүлгө үндөзлөгөн хөгжүтүшкөн. В. И. Ленин пролетариат диктатуразының өң аяк политиктиг хевир болуп Со-

Мөчүтүчү аңгыларны ууткаарың аргалары

Пролетариат диктатуразы аңгы демиселиниң доозулганын эвес, а харын-даа өң чаз хевирлерге тургүдөзүнүн өргүзүп турар деп марксизм-ленинизм өөредип турар. Пролетариат диктатуразының сорулгазы болза, чогу-на, буржуазияга улар аңгы демиселин бугу мөчүтүчү аңгыларны болгаш чары аңгыларны ууткаарыңа, аңгы чок, коммунисттик нийтиледди тургузарыңа чедирине болур.

«Аңгыларны ууткаарың»—үр, берге, шүдүрү аңгы демиселиниң херөө, ол демисел пролетариат диктатуразың тургусканының сөөлүндө... чиде бербес (Эргич социализмни болгаш эрги социал-демократияның дедир-төрөөнүн ыңчаар даа-болуп турар), а хөй талам-биле өң-даа кадык-шыгыны апырышкан, чүгө болуң хевирлерин эскерткери деп Ленин айткан (Чог., т. 29, арын 359).

Капитализм биле социализм аразында шилчиргени үеи—ол дээр өлүп бадып чыдар капитализм биле өскүп уугу орус социализмниң аразында демиселин бугу өң-чалам, хамааты дайыны болгаш даштын сөгүрчүп азымыкчылар, пролетариаттың шүдүрү орналысты азык болгаш азык-аңгы тургузушканы-биле болдуган үе болур. Пролетариат диктатуразы чокка капитализмни ууткаары болгаш социализмни тилдигени хандырын болдурум.

ССРЭ-ниң азычын аңгыны нийтиги болгаш даштын дайыны-биле демиселге азычын аңгыны кайгамчык организацияны чоруп, корум-чүрүмүп, тергилеңчи болгаш хоорайның база көзөңгүн азычын массаларын болуп доладан сырып каттыштырын хандырын турар коммунисттик партияны мерген угаанын удуруталамны ачымыда тилдигени чедип алган. Болуң дайынчы партияның удуруткан пролетариат мөчүтүчү аңгыларны удурутканынын камгалыра чок базарында, бичи буржуаз кижилерге буржуазияда шүтү чарырыңа, социализмни тилдигели тургузушкуну организацияларга күрүне эрге-чаргырамы азылаан.

Аңгыларны болгаш аңгы демиселиниң марксизм-ленинчи теорияны улам ылай хөгжүтүшкөн, өң ССРЭ-ге социалисттик тургузушкунуң дүржүлгө-биле байланышкан, И. В. Сталин мөчүтүчү аңгыларны ууткаары өңгелгенин азы аңгы демиселиниң «жүжүкүнүң» оруу-биле эвес, а чүгө аңгы демиселиниң калбарышканы болгаш чидегениниң өңү-биле болуңу турары көргүскөн. Аңгы демиселиниң «еже бөрүннү» дугайында, кулаб байын социализмге «тайбың шилчиргени» дугайында бу-

Аңгыларны болгаш аңгы демиселиниң марксизм-ленинчи теорияны улам ылай хөгжүтүшкөн, өң ССРЭ-ге социалисттик тургузушкунуң дүржүлгө-биле байланышкан, И. В. Сталин мөчүтүчү аңгыларны ууткаары өңгелгенин азы аңгы демиселиниң «жүжүкүнүң» оруу-биле эвес, а чүгө аңгы демиселиниң калбарышканы болгаш чидегениниң өңү-биле болуңу турары көргүскөн. Аңгы демиселиниң «еже бөрүннү» дугайында, кулаб байын социализмге «тайбың шилчиргени» дугайында бу-

Аңгыларны болгаш аңгы демиселиниң марксизм-ленинчи теорияны улам ылай хөгжүтүшкөн, өң ССРЭ-ге социалисттик тургузушкунуң дүржүлгө-биле байланышкан, И. В. Сталин мөчүтүчү аңгыларны ууткаары өңгелгенин азы аңгы демиселиниң «жүжүкүнүң» оруу-биле эвес, а чүгө аңгы демиселиниң калбарышканы болгаш чидегениниң өңү-биле болуңу турары көргүскөн. Аңгы демиселиниң «еже бөрүннү» дугайында, кулаб байын социализмге «тайбың шилчиргени» дугайында бу-

Бистин чедикшилерин дайынының удурутканынын кошканына эвес, күшленишкенине чедирип турар

ССРЭ-ге социализмни тилдигенин түндөлдө совет нийтиледдиң аңгы тургузу үндөзүн-биле эскерилген. Бистин чүрүтүстө мөчүтүчү аңгылар ам чок, чүгө найраалдык аңгылар—ажыкчы аңгы биле тараачыларны аңгыны эртен, ителгилдене артык. Коммунизмге оруктан бистин бурунгар шилчиргениниң хире-шаа-биле азычын аңгы биле тараачыларны аразында, а ол ишкан ол ийи аңгылар биле ителгилдене аразында илгалдар чөөртү арылазын бар чыдар.

Социалисттик нийтиледди бидүрүдө харылашканын үндөзүн болза, совет нийтиледди аңгыларны аразында найраалдык харылашканын экономиктиг базаны болуп турар бидүрүдөгү чепсеглээн хевирлериниң нийтинги өңчү болур. Хоорайга-даа, көдөгө-даа бидүрүдө чорудулашкы кижилерниң бут-буттарының аразында харылашкы мөчүтүчү хостуг азыдажылганын ам хууңу кады азык-ажыкчы болгаш бут-буттарыга дузалыгынын социалисттик харылашкы болуп тодарың.

леттерин ажиткан. Октябрьниң социалисттик уугу революцияны тилдигени, пролетариат диктатуразы чалап алганы болгаш бижытырары, ССРЭ-ге социализмни тургусканы, Европаның болгаш Азияның элөөн чаш чурттарыга пролетариат диктатуразының хевирлериниң бирөөзи болур уугу демократияны ёзу-чүрүмү тургусканы болза, пролетариаттың аңгы демиселиниң марксизм-ленинчи теорияны кайгамчыктыг уугу тилдигени болур.

Пролетариаттың аңгы демиселиниң дугайында марксизм-ленинчи өөредиги чылаш чөгүн интернационализмниң ёзуу-биле сиңилген болгаш буржуаз национализмни, социал-шовинизмни шилчиргич ойтур ишан турар. Пролетариаттың аңгы демисели чүгө азы-бүрү күрүдөгү аңгыларнының хөдөлгөнү чыгыс аай болганда чедикшиниң болурун төөгүтү дүржүлгө бузуретип турар. Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясы пролетар интернационализмни, бугу чурттарың пролетариаттарының аңгы талам-биле эрге-ажыктарың чыгыс-аай чоруюн болгаш чарылашканын принцип чылашкы чок чоруду турар.

Пролетариаттың аңгы демиселиниң дугайында марксизм-ленинчи өөредиги чылаш чөгүн интернационализмниң ёзуу-биле сиңилген болгаш буржуаз национализмни, социал-шовинизмни шилчиргич ойтур ишан турар. Пролетариаттың аңгы демисели чүгө азы-бүрү күрүдөгү аңгыларнының хөдөлгөнү чыгыс аай болганда чедикшиниң болурун төөгүтү дүржүлгө бузуретип турар. Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясы пролетар интернационализмни, бугу чурттарың пролетариаттарының аңгы талам-биле эрге-ажыктарың чыгыс-аай чоруюн болгаш чарылашканын принцип чылашкы чок чоруду турар.

Пролетариаттың аңгы демиселиниң дугайында марксизм-ленинчи өөредиги чылаш чөгүн интернационализмниң ёзуу-биле сиңилген болгаш буржуаз национализмни, социал-шовинизмни шилчиргич ойтур ишан турар. Пролетариаттың аңгы демисели чүгө азы-бүрү күрүдөгү аңгыларнының хөдөлгөнү чыгыс аай болганда чедикшиниң болурун төөгүтү дүржүлгө бузуретип турар. Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясы пролетар интернационализмни, бугу чурттарың пролетариаттарының аңгы талам-биле эрге-ажыктарың чыгыс-аай чоруюн болгаш чарылашканын принцип чылашкы чок чоруду турар.

Пролетариаттың аңгы демиселиниң дугайында марксизм-ленинчи өөредиги чылаш чөгүн интернационализмниң ёзуу-биле сиңилген болгаш буржуаз национализмни, социал-шовинизмни шилчиргич ойтур ишан турар. Пролетариаттың аңгы демисели чүгө азы-бүрү күрүдөгү аңгыларнының хөдөлгөнү чыгыс аай болганда чедикшиниң болурун төөгүтү дүржүлгө бузуретип турар. Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясы пролетар интернационализмни, бугу чурттарың пролетариаттарының аңгы талам-биле эрге-ажыктарың чыгыс-аай чоруюн болгаш чарылашканын принцип чылашкы чок чоруду турар.

Пролетариаттың аңгы демиселиниң дугайында марксизм-ленинчи өөредиги чылаш чөгүн интернационализмниң ёзуу-биле сиңилген болгаш буржуаз национализмни, социал-шовинизмни шилчиргич ойтур ишан турар. Пролетариаттың аңгы демисели чүгө азы-бүрү күрүдөгү аңгыларнының хөдөлгөнү чыгыс аай болганда чедикшиниң болурун төөгүтү дүржүлгө бузуретип турар. Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясы пролетар интернационализмни, бугу чурттарың пролетариаттарының аңгы талам-биле эрге-ажыктарың чыгыс-аай чоруюн болгаш чарылашканын принцип чылашкы чок чоруду турар.

Пролетариаттың аңгы демиселиниң дугайында марксизм-ленинчи өөредиги чылаш чөгүн интернационализмниң ёзуу-биле сиңилген болгаш буржуаз национализмни, социал-шовинизмни шилчиргич ойтур ишан турар. Пролетариаттың аңгы демисели чүгө азы-бүрү күрүдөгү аңгыларнының хөдөлгөнү чыгыс аай болганда чедикшиниң болурун төөгүтү дүржүлгө бузуретип турар. Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясы пролетар интернационализмни, бугу чурттарың пролетариаттарының аңгы талам-биле эрге-ажыктарың чыгыс-аай чоруюн болгаш чарылашканын принцип чылашкы чок чоруду турар.

Пролетариаттың аңгы демиселиниң дугайында марксизм-ленинчи өөредиги чылаш чөгүн интернационализмниң ёзуу-биле сиңилген болгаш буржуаз национализмни, социал-шовинизмни шилчиргич ойтур ишан турар. Пролетариаттың аңгы демисели чүгө азы-бүрү күрүдөгү аңгыларнының хөдөлгөнү чыгыс аай болганда чедикшиниң болурун төөгүтү дүржүлгө бузуретип турар. Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясы пролетар интернационализмни, бугу чурттарың пролетариаттарының аңгы талам-биле эрге-ажыктарың чыгыс-аай чоруюн болгаш чарылашканын принцип чылашкы чок чоруду турар.

Пролетариаттың аңгы демиселиниң дугайында марксизм-ленинчи өөредиги чылаш чөгүн интернационализмниң ёзуу-биле сиңилген болгаш буржуаз национализмни, социал-шовинизмни шилчиргич ойтур ишан турар. Пролетариаттың аңгы демисели чүгө азы-бүрү күрүдөгү аңгыларнының хөдөлгөнү чыгыс аай болганда чедикшиниң болурун төөгүтү дүржүлгө бузуретип турар. Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясы пролетар интернационализмни, бугу чурттарың пролетариаттарының аңгы талам-биле эрге-ажыктарың чыгыс-аай чоруюн болгаш чарылашканын принцип чылашкы чок чоруду турар.

сөл чок болгаш турбас-даа. Иччалажок аңгы демиселиниң дугайында айтыр бистин угузууска хун чүрүмүндан шуула ап кадыңган деп түндөлдү оон үндүрү болбас. Аңгы демисел ССРЭ-ниң демиселеринден дашкар бар болуп турарын уткас херек. «Бир эвес аңгы демиселиниң бар ужу ССРЭ-ниң иштиде хөдөлүп турар болза, өң есе ужу бисти доладан турар буржуаз күрүдөгү демиселеринде чеккен. Чыгча шалтырткан аңгыларны артыкчылары ол дугайын уттайн барбастар. Чөгүм-на олар буттарының угаанын шылкыган шүгүшкүннүн моон соңгар-даа уламчылар болганда ол дугайын билдирер. Төгү бисти ыңчаар өөредип турар. Ленинниң бисти ыңчаар өөредип турар.

Ол бугуңу сактың чоруду болгаш кезеде белен турары эрежок чугула»,—деп И. В. Сталин айткан. («Партияжи азычын чепстериниң болгаш трюккисе болгаш еске-даа ол чегелде ийи арын-ыгыларын ууткаар кемчелерниң дугайында». 1937 ч., арын 23).

Бир тээ ССРЭ-де өжөнөшкөк аңгылар чок кылдыңган болгаш совет нийтиледдиң мораль-политиктиг чыгыс эви чедип алдыңган болганда, аңгы демиселиниң бугу чидегениниң ам бистин чүрүтүстүн бугу-делегей аразынык шилчир берген. ССРЭ-де коммунизм тургузушкуну капиталисттик делегейде реалдык күнтерге уугу өң чидиг аңгы демиселиниң байдалында буттанын турар.

ССРЭ-де социализм тилдигенин факты-биле империалисттик буржуазия эпешчөө болгаш ол ам дээрде бар турган, эпешчөө-даа. Совет Эвилелиниң болгаш демократияның база социализмниң бугу лагерини күчү-шыгалың угадың, бистин чүрүтүстө коммунизм тургузушкунуң болгаш уугу демократтыг чурттары социализм тургузушкунуң чедикшини капитализмниң улам кыжыңгы удурутканынын болдурун турар.

ССРЭ-ге болгаш уугу демократияның чурттарында хыи ханман араатамы өжөнниң империалисттик буржуазия бистин бургунаар шилчиргени бугу-де аргалар болгаш чепсеглээн боой туурын азы бети-ле дээр шалтыктарын орадыжын турар. Чедикшиниң шилчиргенини улам бургунаарга туулуна, Совет Эвилелинге болгаш уугу демократияны чурттарында дайыныны хара чедир болгаш шилчиргич калар дээр орадыжыкчыларын улам дөңсөр. Аңгы демиселиниң дөгүлгө мыды-дыр.

ССРЭ-ге болгаш демократтыг лагерини чурттарында уугу демиселге бугу-делегей капитализм бугу талам-биле—экономикада, политикада, идеологияда талам-биле чорудуп турар. Империалисттик агресорлар хостуг уугуларга уугу дайыны кысыр дээр бугу күштер-биле орадыжын, терги болуктары тургузуп, Барың Германия болгаш Японияны кытап чепсеглээн чедип ап турарлар. Олар каржи дипломаттыг бажымыннарны, кызылдарыны болгаш төөредикшиниң, экономиктиг благадыны, идеологтуг диверсияны методтары аңгылап, социализмге буржуазияны чурттарың шпиондарын болгаш хоралыкчыларын чорудуп турарлар. Ол демисел, хандык-даа хевирлер-биле бооп турар, ол болза, өлүп болгаш бижыгы турар социализмниң делегей-биле көшкөп турар болгаш өлүмгө чыгыган капитализмге делегейини аразында бугу-делегей масштабтыг аңгы демисели болур.

Иччалажок, моортан социализмге болгаш капиталисттик чурттарың аразында тайбын, азык-херекти харылашарың болбас дээр дугайында түндөлдү үндүргөн херөө чок. Капиталисттик болгаш социалисттик системаларны удурутканың чоруду турар-даа оларны үр чүдө кола-хөлөө туруп болурун болгаш оларны аразында тайбын экономиктиг чарын чара болуңу болурун төөгүңү дүржүлгө маргыс чола бүрүдүп көргүскөн.

Совет уугуңу капиталисттик делегейин реалдык күштерине уугу демиселин чүгө ССРЭ-ден дашкар туруп турар дайыны күштерге уугу демисел кылдыр чыгыс талам билги хоржок. Бистин чамды илжалериниң индыг чыгарылың билишканы капиталисттик хууулашканын уугу-утказын болгаш өң бистин чүрүтүска азымадын шыа эвес билги турарындан болуп турар. Бугу-делегей буржуазияны ССРЭ-ниң иштиде болуңу социал-чөгөлгичи окуяныны билдирер. Иччалажок, ол дээр, Совет эрге-чаргырага уугу демиселге империалисттик буржуазияны аңгылап болур хандык-даа өжөнөшкөк бистин чүрүтүска артык болгаш аңгыларны уугу уугуңу чыгарыңган дайыны, бисте ам-даа бар: олар болза, чыгча шалтыр-

лаң мөчүтүчү аңгыларны бузуңдулары, а ол ишкан контрреволюстук бидүртерин болгаш партизанын кижилерни чорудураан, ам келген, чыгынны-чажыртканы нар—меншиктер, эсерлер, бундовчулар, троцкистер, бухаринчилер, буржуаз националистер болулар. Ол бугу дайын идегетер, а ол ишкан карьеристтер, мораль талам-биле будулган кижилер—нийтиледдиң бурж-бак шаарлапчалары буржуаз разведкаларыны азыламына кирип турарлар. Капиталисттик хууулашканы совет күрүнеге уугу болуңу националисттик үеел-болалдары, совет кижилерни чамды кезеңиң мөчөлгөдө каля-тизмниң еске-даа артымыкчыларын дөңсөр болгаш илдекейлиниң диртигер дээр идеологтуг диверсияны бугу хевирлерин азылап турар. Идеологтуг хажымышканының хандык-даа хевирлерин совет күрүнеге уугу болуңу хоралакчы сорулааларыга азыламын буржуазия орадыжын турар. Кижилерни мөчөлгөдө капитализмниң артымыкчылары-биле болгаш оларны илдекейлиң илдекейлеринде демисел, реалдык дайын идеологияны хандык-даа алерозинчилер камгалыра чок сойгаан ууткаары болуңу үндөзлөгөн аңгы талам-биле характертиг болбай барбас.

Кижилерниң мөчөлгөдө капитализмниң артымыкчыларын илерезинчилерин бирөөзи болза, хөй-ниитиниң социализмге өңчүзүңе халдар чорук болур. Хөй-ниитини өңчүзү орадалар, самчыдал-төгөгөлөр совет тургузуңу экономиктиг үндөзүнүн бугу турар ол. Иччалажок ССРЭ-ниң Конституциямы хөй-ниитини өңчүзүңе халдар кижилерни уугуңу дайыныны деп чарлап турар.

Күш-ажыкта хамаарылганда капитализмниң артымыкчылары-биле демисел база-да аңгы талам-биле характертиг, чүгө дээр бугу-ажыктың сагыла-чүрүмү үрөөр, азык-херекти ак-сеткилдиг эвес көөр чоруту болза, эргич, мөчүтүчү тургузуңу ам-даа уугулашканы артымыкчы болур. Иччалажок чаз сагыла-чүрүм, күш-ажыкта чаз хамаарылган кижилерини В. И. Ленин пролетариат диктатуразының үндөдө аңгы демиселини хевирлериниң бирөөзи деп алаан. Совет нийтилед нийти-ли болгаш Коммунисттик партияга уугурун алган, капитализмниң артымыкчыларын шүтү эилекчилери болур шаарлапкан элементилерге уугу демисели чорудуп турар.

Коммунисттик партия социализмде коммунизмге чөөртү шилчиргениниң байдалдарында азычын чоннарны коммунисттик кижилдигелериниң дугайында мога чок сагыш сабышканы, идеологтуг азыкты улам калбартын турар. Идеологтуг шилчиргич чедир үндөзөс хоралыг чорукту шилчиргич ууткаарың партия неген турар, чүгө дээр, хандык-даа уацкостка идеологтуг азыктың азы-бүрү кошканынын совет кижилерге буржуаз идеологияны саздарың күшленирине чылаш чок чедирер.

Партияның идеологтуг азыкы кижилерни чамды келестериниң мөчөлгөдө капитализмниң артымыкчыларын ажиң тилдигени, бугу азыкты чоннарны күш-ажыкта коммунисттик хамаарынын, социализмге өңчүгө камың хамаарынын ёзууңа кижилдигени угадың. Партия массаны совет патриотизмни болгаш пролетар интернационализмни ёзууңа, күрүдөгү эрге-ажыктары ханы билгирин ёзууңа, бедик революстук сөрөкчелдиги чорукту, иштиги болгаш даштын дайыны-биле демиселге эпеш чок болгаш кадык-шыгыны чорукту ёзууңа мога чок кижилдиги турар.

Коммунисттик партия комму

